

Toetsing Flora- en faunawet

in verband met de voorgenomen herontwikkeling van een terrein gelegen achter de Dorpsstraat te Graft, gemeente Graft-De Rijp

Rapport 2008-015

E. van der Ploeg
B. Koese

Toetsing Flora- en faunawet

in verband met de voorgenomen herontwikkeling van een terrein
gelegen achter de Dorpsstraat te Graft, gemeente Graft-De Rijp

In opdracht van Verhoeve Milieu Noord bv
Postbus 98
9000 AB Grou

Auteurs E. van der Ploeg
B. Koese

Datum 21 februari 2008

Rapportnr 2008-015

Status Definitief

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

bezoekadres kerklaan 30 Haren
postadres postbus14 9750 AA Haren
telefoon 050 363 2265
telefax 050 363 5205
email koeman.en.bijkerk@biol.rug.nl
website <http://www.koemanenbijkerk.nl>

Deze publicatie kan geciteerd worden als:

Van der Ploeg, E & B. Koese. 2008. Toetsing Flora- en faunawet in verband met de voorgenomen herontwikkeling van een terrein gelegen achter de Dorpsstraat te Graft, gemeente Graft-De Rijk. Rapport 2008-015, Bureau Koeman en Bijkerk, Haren.

Koeman en Bijkerk bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Koeman en Bijkerk bv; opdrachtgever vrijwaart Koeman en Bijkerk bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Achtergrond	7
1.2 Doel	7
1.3 Opzet	8
2 Wettelijk kader ecologie	9
2.1 Flora- en faunawet	9
2.2 EU-Vogelrichtlijn, EU-Habitatrichtlijn en de Gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998	11
3 Huidige natuurwaarde onderzoeksgebied	15
3.1 Gebiedsbeschrijving	15
3.2 Speciale Beschermingszones	16
3.3 Beschermde soorten	16
3.4 Gebiedspotenties	18
4 Volledigheid	19
5 Conclusies	21
5.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen	21
5.2 Eindconclusie	21
6 Literatuur	23
Bijlage I Waargenomen soorten in het plangebied en hun beschermingsstatus	24

Samenvatting

Op verzoek van de heer Wagenaar van *Verhoeve Milieu Noord bv* te Grou, heeft Koeman en Bijkerk bv een toetsing van de Flora- en faunawet uitgevoerd, in verband met de voorgenomen sloop van twee kassen en de bouw van woningen op een terrein gelegen achter de Dorpsstraat te Graft, gemeente Graft-De Rijk. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 0,8 ha en ligt aan de zuidwestzijde van de bebouwde kom van Graft en wordt omsloten door watergangen. De noordelijke watergang achter de Dorpsstraat 29 tot en met 43, zal worden verbreed. Het plangebied bestaat momenteel uit een in vervallen staat verkerend kassencomplex, grasland en bosschages.

Op 12 februari 2008 is een veldbezoek gebracht aan het plangebied. Hieruit bleek dat het plangebied van weinig belang is voor beschermde soorten. Wel is er één lichtbeschermde amfibieënsoort, de Gewone pad, aangetroffen. Dit betreft een soort van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet, waarvoor sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet wordt verleend bij onder andere ruimtelijke ontwikkelingen.

Er worden enige negatieve effecten van de ingreep verwacht op de aangetroffen beschermde vogelsoorten indien de werkzaamheden worden uitgevoerd gedurende de periode dat broedende vogels aanwezig zijn. Aanbevolen wordt om werkzaamheden niet plaats te laten vinden tijdens de broedperiode en de beplanting te inspecteren op broedgevallen vlak voor aanvang van de werkzaamheden. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval zich voordoet, wordt dit gekwalificeerd als broedperiode, ongeacht de datum. Voor de vogels die zijn aangetroffen geldt dat de nesten buiten het broedseizoen niet van belang zijn voor de instandhouding van de soort. Indien de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd is het derhalve niet nodig ontheffing aan te vragen.

Om voor veel soorten goede mogelijkheden te creëren in de oeverzone rond het plangebied verdient het aanbeveling zowel langzaam oplopende, natuurlijke oevers te creëren, maar ook enkele plaatsen in te richten met de huidige, stenige oeverzone. Zodoende worden er voor de verschillende waterbewonende dieren en planten mogelijkheden gevormd als leefgebied.

Er bestaat geen noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet. Uiteraard geldt wel voor alle soorten binnen het plangebied de algemene zorgplicht. Bij verstoring tijdens de werkzaamheden moeten de aanwezige dieren de kans krijgen te vluchten.

Er bevinden zich in de directe omgeving van het plangebied geen Speciale Beschermingszones in het kader van de EU-Habitatrichtlijn of de EU-Vogelrichtlijn waarop de ingreep een negatief effect zal sorteren.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Op verzoek van de heer Wagenaar van *Verhoeve Milieu Noord bv* te Grou, heeft Koeman en Bijkerk bv een toetsing van de Flora- en faunawet uitgevoerd, in verband met de voorgenomen sloop van twee kassen en de bouw van woningen op een terrein gelegen achter de Dorpsstraat te Graft, gemeente Graft-De Rijk. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 0,8 ha en ligt aan de zuidwestzijde van de bebouwde kom van Graft en wordt omsloten door watergangen. De noordelijke watergang achter de Dorpsstraat 29 tot en met 43, zal worden verbreed. Het plangebied bestaat momenteel uit een in vervallen staat verkerend kassencomplex, grasland en bosschages.

Het plangebied bevindt zich bijna geheel binnen de kilometerhokken met de Amersfoort coördinaten 117-508 (Figuur 1). Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1x1 km dat als standaard dient voor het inventariseren van de Nederlandse flora en fauna door de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's).

Figuur 1 Links de situering van het plangebied binnen het km-hok 117-508 (blauw omcirkeld). Rechts een luchtfoto van het plangebied (rood omlijnd) (bron: Google Earth).

1.2 Doel

Doel van het onderzoek was het toetsen van de voorgenomen ingreep aan de flora- en faunawetgeving. Hiertoe moest worden nagegaan of het plangebied een specifieke beschermingsstatus geniet in het kader van de EU-habitat- of -vogelrichtlijn (zie 2.2), alsmede of er van de voorgenomen ingreep consequenties zijn te verwachten voor beschermde gebieden in de omgeving. Daarnaast moest het voorkomen van wettelijk beschermde planten- en diersoorten in het plangebied en de directe omgeving worden onderzocht. Voor eventuele aanwezige beschermde soorten moest worden nagegaan of

een ontheffing van de Flora- en faunawet (zie 2.1) moet worden aangevraagd, alsmede of en hoe de uitvoering van de ingreep kan worden aangepast om verstoring te voorkomen.

1.3 Opzet

Het bestaan van Speciale Beschermingszones in het kader van de Habitat- en Vogelrichtlijn in of rond het plangebied werd nagegaan bij het ministerie van LNV en de beschikbaarheid van bestaande inventarisatiegegevens uit het gebied werd nagegaan bij het Natuurloket, een stichting die de gezamenlijke PGO's vertegenwoordigt. Tijdens het veldbezoek op 12 februari 2008, is het plangebied onderzocht op geschiktheid voor en het voorkomen van alle planten- en diersoortgroepen. In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek beschreven en gebruikt om de voorgenomen ingreep te toetsen aan de flora- en faunawetgeving.

2 Wettelijk kader ecologie

De Natuurbeschermingswet dateert uit 1967. Deze voldeed niet aan de verplichtingen van de internationale verdragen en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Daarom is het Nederlandse natuurbeschermingsrecht aangepast. In 2002 is de Flora- en faunawet van kracht geworden waarin de soortenbescherming is opgenomen en in oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 ten behoeve van de bescherming van natuurgebieden in werking getreden. De teksten voor dit hoofdstuk zijn grotendeels ontleend aan de website van het ministerie van LNV (www.minlnv.nl).

2.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. In de Flora- en faunawet is het soortenbeschermingsdeel van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn geïmplementeerd evenals het CITES¹-verdrag. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten.

Beschermde soorten

Onder de Flora- en faunawet zijn als beschermde soort aangewezen:

- een aantal inheemse plantensoorten,
- alle van nature in Nederland voorkomende soorten zoogdieren (m.u.v. zwarte rat, bruine rat en huismuis),
- alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten,
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten,
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (m.u.v. soorten in Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten aangewezen als beschermde soort.
- Daarnaast is een aantal uitheemse dier- en plantensoorten als beschermde soort aangewezen.

Zorgplicht en verbodsbepalingen

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen en de wet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten (alleen de relevante verbodsbepalingen worden hier genoemd).

- Artikel 2: Zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat ingrepen zodanig worden uitgevoerd dat de beïnvloeding van de in het wild levende soorten planten en dieren minimaal is.
- Artikel 8: Het is verboden (beschermde) planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

---

¹ CITES is het verdrag dat de internationale handel van in het wild levende dier- en plantensoorten reguleert teneinde uitsterven van soorten door overexploitatie te voorkomen.

- Artikel 9: Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 13: Het is verboden om beschermde dier- en plantensoorten te vervoeren en onder zich te hebben.
- Artikel 14: Het is verboden dieren of eieren van dieren in de vrije natuur uit te zetten en planten behorende tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten in de vrije natuur te planten of uit te zaaien.

Beschermingsregimes

Op 23 februari 2005 is de Flora- en Faunawet gewijzigd door een inwerking getreden Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB artikel 75 Flora- en faunawet). Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen (artikel 8 t/m 12, zie hierboven). Ook biedt de Flora- en faunawet voor bepaalde soorten en ingrepen vrijstellingen, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in drie tabellen, elk met hun eigen beschermingsregime, en worden vogels apart behandeld (zie ook tabel 1). De volgende drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- **Regime 1:** Hieronder vallen de zogenaamde tabel 1-soorten. Dit betreft een aantal beschermde, maar vrij algemene soorten in Nederland. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud of ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor deze soorten een vrijstelling voor de artikelen 8 t/m 12. Voor deze soorten hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De algemeen geldende zorgplicht blijft wel onverminderd van kracht. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets).
- **Regime 2:** Hieronder vallen de zogenaamde tabel 2-soorten. Wanneer iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor de artikelen 8 t/m 12, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'.
- **Regime 3:** Hieronder vallen de zgn. tabel 3-soorten. Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van bovengenoemde AMvB, alsmede soorten die voorkomen in bijlage IV van

de Habitatrichtlijn en die daardoor een strikte bescherming genieten. Vleermuizen vallen geheel in deze categorie (zie 2.3). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 van de hierboven genoemde AMvB voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; er geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Flora- en faunawet voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik. Ook niet op basis van een gedragscode. Voor soorten in tabel 3 van de AMvB moet voor deze activiteiten voor artikel 10 een ontheffing aangevraagd worden. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling geldt voor soorten in tabel 3 van de AMvB geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Een ontheffingsaanvraag voor de onder deze categorie vallende soorten wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in standhouding van de soort. Aan alle drie de criteria moet worden voldaan. Deze vormen gezamenlijk de zgn. uitgebreide toets.

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Alle vogels zijn gelijk beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Een vrijstelling hiervoor is mogelijk als een gedragscode wordt toegepast. Indien deze gedragscode achterwege blijft is een ontheffing noodzakelijk en zal de uitgebreide toets worden toegepast (zie categorie 3). In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval zich voordoet wordt dit gekwalificeerd als broedperiode, ongeacht de datum.

2.2 EU-Vogelrichtlijn, EU-Habitatrichtlijn en de Gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet gaat over gebiedsbescherming, de aangewezen gebieden en het beschermingsregime dat daarbij hoort. Een ontheffing voor de Flora- en faunawet betekent niet automatisch een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet. Ook het omgekeerde geldt. Beide wetten staan naast elkaar!

De EU-Vogelrichtlijn (Anonymus 1979) is in 1981 van kracht geworden en heeft betrekking op de instandhouding van alle in het wild levende vogelsoorten op het Europees grondgebied van de lidstaten. Voor de in Bijlage 1 van deze Richtlijn genoemde soorten moeten speciale beschermingsmaatregelen worden getroffen, waaronder de aanwijzing van Speciale Beschermingszones.

Tabel 1 Schema voor activiteiten- en werkzaamheden die uitgevoerd worden vanwege ruimtelijke ontwikkeling en -inrichting (Uit: van Heusden & Vreugdenhil 2006).

	Artikel 8:	Artikel 9	Artikel 10	Artikel 11	Artikel 12	Artikel 13
Soort vermeld in Tabel 1	Algehele vrijstelling					Ontheffing aanvragen
Soort vermeld in Tabel 2	Indien goedgekeurde gedragscode vrijstelling, zo niet ontheffing aanvragen					Ontheffing aanvragen
Soort vermeld in Tabel 3	Geen vrijstelling mogelijk, ontheffing aanvragen		Geen vrijstelling mogelijk, ontheffing wordt niet verleend	Geen vrijstelling mogelijk, ontheffing aanvragen		Ontheffing aanvragen
Vogels	Nvt	Indien goedgekeurde gedragscode vrijstelling, zo niet ontheffing aanvragen	Indien goedgekeurde gedragscode vrijstelling, zo niet ontheffing aanvragen (als de handeling of activiteit niet van wezenlijke invloed is, is geen ontheffing vereist)	Indien goedgekeurde gedragscode vrijstelling, zo niet ontheffing aanvragen; voor broedende vogels wordt in beginsel geen ontheffing verleend	Indien goedgekeurde gedragscode vrijstelling, zo niet ontheffing aanvragen	Ontheffing aanvragen

De EU-Habitatrichtlijn (Anonymus 1992) is in 1991 van kracht geworden en heeft betrekking op de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Voor de in Bijlage 1 van deze Richtlijn genoemde habitats (zie van Tooren *et al.* 1998) en voor de in Bijlage 2 van deze Richtlijn genoemde soorten moeten speciale beschermingsmaatregelen worden getroffen, waaronder de aanwijzing van Speciale Beschermingszones. De in Bijlage 4 van deze Richtlijn genoemde soorten mogen niet worden verzameld, verstoord tijdens de voortplanting, winterslaap of trek en mogen niet worden verhandeld. De EU-habitatrichtlijn is min of meer complementair aan de EU-vogelrichtlijn.

De gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 richt zich op gebieden die zijn aangewezen op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Dit zijn de Natura 2000-gebieden. Natura 2000 is een samenhangend Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Naast de Natura 2000-gebieden is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 ook van kracht voor Beschermde Natuurmonumenten en gebieden die de minister van LNV heeft aangewezen ter uitvoering van internationale verdragen en verplichtingen, zoals Wetlands. De Natura 2000-gebieden vormen in oppervlakte het overgrote deel van de drie typen beschermde gebieden.

Op 16 juni 2006 heeft Minister Veerman 162 natuurgebieden aangewezen als Natura 2000-gebied. Met deze aanwijzing is in totaal ruim 1,1 miljoen hectare bijzondere natte en droge natuur beschermd. De Habitatrichtlijn verplicht ertoe om alle habitattypen en soorten waarvoor Nederland een verantwoordelijkheid op zich heeft genomen in een gunstige staat van instandhouding te brengen. Kaders hiervoor zijn uitgewerkt in het Natura 2000-doelendocument. Dit doelendocument is eind 2005 besproken met alle provincies, betrokken gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties. De doelen houden rekening met het belang dat Nederland heeft voor bepaalde habitattypen en soorten.

De belangrijkste hoofdlijnen voor de instandhoudingdoelstellingen zijn:

- het maximaal aansluiten bij het nationaal beleid (EHS)
- bestaande kwaliteit en omvang handhaven en het in gunstige staat van instandhouding brengen
- en haalbare en betaalbare doelstellingen formuleren.

Nu de landelijke doelen zijn vastgesteld gaat minister Veerman na de zomer van 2006 over tot het publiceren van de ontwerp-aanwijzingsbesluiten. Voor elk gebied staat in zo'n besluit de precieze begrenzing aangegeven en welke natuurwaarden in dat gebied behouden moeten worden (instandhoudingdoelstellingen). Na een inspraakprocedure kunnen eind 2006 waarschijnlijk de aanwijzingsbesluiten definitief worden vastgesteld.

Voor alle Natura 2000-gebieden moet binnen drie jaar een beheerplan worden vastgesteld. Het beheerplan beschrijft welke maatregelen worden ingezet om de instandhoudingdoelstellingen te bereiken en de beheerplannen geven duidelijkheid over voor welke activiteiten wel of geen vergunning nodig is.

3 Huidige natuurwaarde onderzoeksgebied

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied is gelegen ten zuiden van de Dorpsstraat te Graft en bestaat uit een landtong in het Mieuwijd. De noordoosthoek van het terrein bestaat uit een in verval geraakt kassencomplex. De kassen aan de oostzijde van dit complex zijn nog in gebruik als werkplaats en opslagplaats voor aanhangers en caravans. De andere kassen staan leeg.

Met name langs de oevers zijn hoge wilgen (*Salix* sp.) opgeschoten. De westelijke punt bestaat uit open, verruigd gras- en rietland met een cluster van jonge essen (*Fraxinus excelsior*). Direct ten zuiden van de kassen ligt eveneens een strook open grasland. Het merendeel van de bomen is aangeplant. Ook zijn enkele bomen waarschijnlijk spontaan opgeschoten.

Op veel plaatsen ligt tapijt en zeil op de bodem, waardoor de vegetatie zeer schraal is. De vegetatie van het westelijke deel van het plangebied is verruigd. Hier groeien hoofdzakelijk verschillende grassoorten en Wikke (*Vicia* sp.). In de noordoosthoek van het terrein is een opslag van Braam (*Rubus fruticosus*) ontstaan.

Op het hele terrein, zowel binnen de kassen als erbuiten ligt afval in de vorm van asbestplaten, emmers, flessen en bakstenen.

Figuur 2 Impressies van het plangebied met op de linker foto het kassencomplex waarin aanhangers staan opgeslagen. Op de rechter afbeelding een blik op de opschot van wilgen aan de zuidwestelijke zijde van het plangebied.

Water en oever

Vrijwel overal langs de zuidwest-oever zijn brokken puinsteen in het water gestort. De steenslag verklaart mogelijk ook waarom er nauwelijks soorten zoals Riet (*Phragmites australis*) en Grote egelskop (*Sparganium erectum*) langs de waterkant tot ontwikkeling komt. Slechts op enkele plaatsen direct langs de oever groeit Oeverzegge (*Carex riparia*) en Moeraszegge (*Carex acutiformis*).

Figuur 3 Een impressie van het water rond het plangebied, met op de linker foto de smalle noordelijk van het plangebied gelegen sloot en op de rechterafbeelding de oever aan de zuidzijde van het plangebied.

Ten noorden van het terrein loopt een smalle, sterk beschaduwde sloot die in open verbinding staat met de plas in het zuidwesten. Momenteel is deze sloot zeer ondiep en troebel met een dikke laag bladafval en slib op de bodem. De sloot lijkt in jaren niet te zijn uitgebaggerd.

3.2 Speciale Beschermingszones

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Speciale Beschermingszone onder de EU-habitatrichtlijn of de EU-vogelrichtlijn. In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich ook geen Speciale Beschermingszones waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben. De meest nabijgelegen Speciale Beschermingszone, het Habitat- en Vogelrichtlijngebied “Grootschermer Polder” ten noorden van het plangebied, bevindt zich op een afstand van circa 100 meter, maar bevindt zich aan de andere zijde van de Dorpsstraat. Tussen het plangebied en het beschermde natuurgebied bevinden zich nog enkele rijen woningen.

3.3 Beschermde soorten

Het natuurloket geeft per soortgroep aan met welke nauwkeurigheid deze in het verleden is onderzocht en hoeveel beschermde soorten daarbij zijn aangetroffen. Op grond van de gegevens van het Natuurloket werd vastgesteld dat het km-hok 117-508, waarbinnen het plangebied zich bevindt in het verleden voor de meeste soortgroepen niet, of niet goed, is onderzocht. Alleen broedvogels en vissen zijn goed en vrij recent geïnventariseerd. Hoewel er een aantal beschermde soorten is aangetroffen was het gezien de huidige inrichting van het plangebied niet noodzakelijk om bestaande gegevens van Het Natuurloket op te vragen. Onderstaande tekst geeft naast de bevindingen uit het veldonderzoek ook de resultaten op soortgroep niveau van Het Natuurloket.

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek werden in het plangebied geen beschermde soorten aangetroffen (zie bijlage 1). Km-hok 117-508 is tussen 1975 en 1990 goed onderzocht op vaatplanten. Hierbij werd één lichtbeschermde soort aangetroffen (tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet) en twee soorten van de Nederlandse Rode Lijst (gegevens Het Natuurloket). Er worden binnen het plangebied geen strengbeschermde soorten verwacht.

Libellen

Het veldbezoek werd afgelegd in een periode van het jaar die ongeschikt is voor het inventariseren van libellen. Tijdens het veldbezoek werden dan ook geen libellen waargenomen. Km-hok 117-508 is tussen 1992 en 2006 niet onderzocht op libellen (gegevens Het Natuurloket). Strengbeschermde soorten worden gezien de inrichting van de oeverzones rond het gehele plangebied niet verwacht.

Dagvlinders

Het veldbezoek werd afgelegd in een periode van het jaar die ongeschikt is voor het inventariseren van dagvlinders. Tijdens het veldbezoek werden dan ook geen dagvlinders waargenomen. Km-hok 117-508 is tussen 1995 en 2006 niet onderzocht op dagvlinders (gegevens Het Natuurloket). Strengbeschermde soorten worden niet verwacht.

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek werd één lichtbeschermde amfibieënsoort aangetroffen, de Gewone pad (*Bufo bufo*). Dit is een soort van (tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet), waarvoor sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet wordt verleend bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen. Km-hok 117-508 is tussen 1992 en 2006 niet onderzocht op het voorkomen van amfibieën (gegevens Het Natuurloket). Strengbeschermde soorten worden niet verwacht.

Vogels

Tijdens het veldbezoek werden in het plangebied 20 vogelsoorten waargenomen (zie Bijlage I). Alle waargenomen soorten worden beschermd onder de Flora- en faunawet, zoals bijna alle in Nederland voorkomende vogelsoorten. Twee van de waargenomen soorten, de Graspieper (*Anthus pratensis*) en de Huismus (*Passer domesticus*) staan aangemerkt als gevoelig op de Nederlandse Rode Lijst. Broedvogels zijn in km-hok 117-508 tussen 1995 en 2006 goed onderzocht. Hierbij werden 34 soorten waargenomen die worden beschermd onder de Flora- en faunawet en vijf soorten van de Nederlandse Rode Lijst. Watervogels zijn in het betreffende km-hok tussen 1996 en 2004 redelijk onderzocht op het voorkomen van watervogels. Hierbij werden 44 soorten waargenomen die worden beschermd onder de Flora- en faunawet en 30 soorten die worden beschermd onder de Vogelrichtlijn (gegevens Het Natuurloket).

Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn veel sporen van zoogdieren aangetroffen. Het betreft hier naar alle waarschijnlijkheid sporen van de lichtbeschermde Bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), de Gewone bosspitsmuis (*Sorex araneus*) en/of de Veldmuis (*Microtus arvalis*) die staan vermeld in tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Km-hok 117-508 is tussen 1996 en 2006 slecht onderzocht op zoogdieren. Wel werd één lichtbeschermde soort

(tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet) en één strengbeschermd soort (tabel 2 of 3 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet) aangetroffen. Ook werd een soort waargenomen die wordt beschermd onder de Habitatrichtlijn (gegevens Het Natuurloket). Waarschijnlijk betreft het hier een vleermuissoort.

Vissen

Tijdens het veldbezoek werden in het plangebied geen beschermd vissoorten aangetroffen. Km-hok 117-508 is tussen 1992 en 2006 goed onderzocht op vissen. Hierbij werden twee strengbeschermd soorten aangetroffen (tabel 2/3 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet) en twee soorten die worden genoemd in de Habitatrichtlijn en op de Nederlandse Rode Lijst (gegevens Het Natuurloket).

Overige soortgroepen

Tijdens het veldbezoek werd vastgesteld dat de huidige inrichting van het plangebied weinig tot geen kansen biedt aan strengbeschermd soorten. Er zijn ook geen aanwijzingen uit het verleden dat er strengbeschermd soorten zijn aangetroffen (gegevens Het Natuurloket).

3.4 Gebiedspotenties

Het plangebied is momenteel van een lage natuurwaarde. Het ontbreken van natuurlijke oeverzones zorgt ervoor dat ook direct rondom het plangebied de kansen voor beschermd soorten beperkt zijn. Binnen de begrenzing biedt het plangebied momenteel slechts mogelijkheden voor enkele algemene zoogdier- en amfibieënsoorten en een enkele broedvogel.

Mogelijk functioneert deze noordelijk van het plangebied gelegen sloot al als voortplantingsbiotoop voor amfibieën. Ook deze soortgroep kan van de eerder genoemde ingreep echter profiteren. Op het terrein werd bij het keren van een emmer één Gewone pad gevonden, maar ook de andere lichtbeschermd soorten zoals de Bruine kikker (*Rana temporaria*) zijn op het terrein te verwachten.

Het stenige aquatische milieu direct grenzend aan het plangebied (zuid- en westzijde) is evenals de noordelijke sloot niet geschikt voor de Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*). Meer waarschijnlijk is het voorkomen van de Rivierdonderpad (*Cottus gobio*) tussen de in het water gestorte stenen, maar deze soort is tijdens de bemonstering niet waargenomen. Ook voor de Bittervoorn (*Rhodeus sericeus amarus*) liggen hier mogelijkheden, ook voor voortplanting. Er werd een klep van de Zwanenmossel (*Anodonta cygnea*) gevonden. Dit schelpdier wordt door de Bittervoorn benut voor de eiafzet. Exemplaren van deze strengbeschermd vissoort werden evenwel tijdens het veldbezoek niet waargenomen.

Om voor veel soorten goede mogelijkheden te creëren in de oeverzone rond het plangebied verdient het aanbeveling zowel langzaam oplopende, natuurlijke oevers te creëren, maar ook enkele plaatsen in te richten met de huidige, stenige oeverzone. tevens verdient het aanbeveling de noordelijk van het plangebied gelegen sloot te verbreden en

uit te diepen. Zodoende worden er voor de verschillende waterbewonende dieren en planten mogelijkheden gevormd.

4 Volledigheid

Het uitgevoerde onderzoek betreft een quickscan. Binnen de beperkte tijd van het veldonderzoek is nooit met zekerheid vast te stellen dat alle aanwezige soorten zijn waargenomen. Op grond van de vrij beschikbare gegevens van het Natuurloket en het veldbezoek in februari 2008, denken wij echter dat de kans op het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied goed kon worden ingeschat.

5 Conclusies

5.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen

Het plangebied is van weinig belang voor beschermde soorten. De enige beschermde soort buiten de waargenomen vogels die in het gebied is aangetroffen, is de Gewone pad. Dit betreft een soort van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet waarvoor sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet wordt verleend bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen.

Negatieve effecten van de ingreep op de aangetroffen beschermde vogelsoorten, in de vorm van verstoring en vernietiging van enkele nesten worden alleen verwacht wanneer de kap van de aanwezige houtwallen en hagen plaatsvindt gedurende de periode dat broedende vogels aanwezig zijn. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval zich voordoet wordt dit gekwalificeerd als broedperiode, ongeacht de datum. Aanbevolen wordt de opgaande vegetatie te inspecteren op broedgevallen vlak voor aanvang van de werkzaamheden.

Uiteraard geldt wel voor alle soorten binnen het plangebied de algemene zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet), die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dieren en plantensoorten. Dit houdt in dat bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden deze de gelegenheid dienen te krijgen om te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

Om voor veel soorten goede mogelijkheden te creëren in de oeverzone rond het plangebied verdient het aanbeveling zowel langzaam oplopende, natuurlijke oevers te creëren, maar ook enkele plaatsen in te richten met de huidige, stenige oeverzone. Zodoende worden er voor de verschillende waterbewonende dieren en planten mogelijkheden geschapen.

5.2 Eindconclusie

Er bestaat geen noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet. Wel blijft voor alle soorten de algemene zorgplicht gelden. Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze daarom de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

Voor de vogels die zijn aangetroffen geldt dat eventuele nesten buiten het broedseizoen niet van belang zijn voor de instandhouding van de soort. Indien de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd is het derhalve niet nodig ontheffing aan te vragen in het kader van de Flora- en faunawet.

Er bevinden zich in de directe omgeving van het plangebied geen Speciale Beschermingszones in het kader van de EU-Habitatrichtlijn of de EU-Vogelrichtlijn waarop de ingreep een negatief effect zal sorteren.

6 Literatuur

- Anonymus. 1979. Richtlijn 70/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 103 van 25/04/1979: 1-18.
- Anonymus. 1992. Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 206 van 22/07/1992: 7-50.
- Anonymus. 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten (Flora- en faunawet). *Staatsblad* 402: 1-37.
- Anonymus. 2000. Besluit van 28 november 2000, houdende aanwijzing van dier- en plantensoorten ingevolge de Flora- en faunawet (Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet). *Staatsblad* 523: 1-11.
- Google earth: www.googleearth.com.
- Goedhart, A.F.F. 1998. Vogel- en Habitatrichtlijn: de juridische meerwaarde in Nederland. *De Levende Natuur* 99: 208-211.
- LNV. 2004. *Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van ..., TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.*
- Osieck, E.R. 1998. Natura 2000: Naar een Europees netwerk van beschermde gebieden. *De Levende Natuur* 99: 224-231.
- van Tooren, B.F., J. Dewyspelaere, W.J.R. de Wijs, K. Decler, M. De Wilde & J.B.M. Thissen. 1998. Beschermde habitats en soorten in Nederland en Vlaanderen. *De Levende Natuur* 99: 212-217.
- van Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Eindconcept. Dienst Landelijk Gebied. 91 pp.

Bijlage I Waargenomen soorten in het plangebied en hun beschermingsstatus

Alle vermelde soorten zijn waargenomen in het plangebied tijdens het veldbezoek op 12 februari 2008. FF: nummer = nummer van de tabel uit AMvB artikel 75 Flora- en faunawet waarin een onder deze wet beschermde soort is opgenomen, vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en zijn aangegeven met +; HR: + = soort is beschermd onder bijlage II of IV van de EU-Habitatrichtlijn; VR: + = soort is beschermd onder de EU-vogelrichtlijn; RL: nummer = status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig (LNV 2004).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	HR	VR	RL
Vaatplanten					
Es	<i>Fraxinus excelsior</i>	-	-	-	-
Gele dovenetel	<i>Lamiastrum galeobdolon</i>	-	-	-	-
Gele lis	<i>Iris pseudacorus</i>	-	-	-	-
Gewone braam	<i>Rubus fruticosus</i>	-	-	-	-
Gewone engelwortel	<i>Angelica sylvestris</i>	-	-	-	-
Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>	-	-	-	-
Gewoon sneeuwkllokje	<i>Galanthus nivalis</i>	-	-	-	-
Gewoon speenkruid	<i>Ranunculus ficaria ssp bulbifer</i>	-	-	-	-
Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>	-	-	-	-
Hondsdrif	<i>Glechoma hederacea</i>	-	-	-	-
Hulst	<i>Ilex aquifolium</i>	-	-	-	-
Kleefkruid	<i>Galium aparine</i>	-	-	-	-
Klimop	<i>Hedera helix</i>	-	-	-	-
Levensboom	<i>Thuja sp.</i>	-	-	-	-
Liguster	<i>Ligustrum sp.</i>	-	-	-	-
Paardenbloem	<i>Taraxacum officinale</i>	-	-	-	-
Pitrus	<i>Juncus effusus</i>	-	-	-	-
Reuzenberenklauw	<i>Heracleum mantegazzianum</i>	-	-	-	-
Riet	<i>Phragmites australis</i>	-	-	-	-
Wilg	<i>Salix sp.</i>	-	-	-	-
Wilgenroosje	<i>Chamerion angustifolium</i>	-	-	-	-
Zwarte els	<i>Alnus glutinosa</i>	-	-	-	-
Amfibieën					
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	1	-	-	-
Vogels					
Ekster	<i>Pica pica</i>	+	-	-	-
Fuut	<i>Podiceps cristatus</i>	+	-	-	-
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>	+	-	-	7
Grauwe gans	<i>Anser anser</i>	+	-	-	-
Groenling	<i>Carduelis chloris</i>	+	-	-	-
Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>	+	-	-	-
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	+	-	-	-
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>	+	-	-	7
Kokmeeuw	<i>Larus ridibundus</i>	+	-	-	-
Koolmees	<i>Parus major</i>	+	-	-	-
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>	+	-	-	-
Merel	<i>Turdus merula</i>	+	-	-	-
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	+	-	-	-
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	+	-	-	-
Staartmees	<i>Aegithalos caudatus</i>	+	-	-	-
Turkse tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>	+	-	-	-
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>	+	-	-	-
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>	+	-	-	-
Wilde eend	<i>Anas platyrhynchos</i>	+	-	-	-
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	+	-	-	-

